

WIGIERSKI PARK NARODOWY

W EUROPEJSKIEJ SIECI EKOLOGICZNEJ NATURA 2000

WIGIERSKI PARK NARODOWY W EUROPEJSKIEJ SIECI EKOLOGICZNEJ NATURA 2000

Obszary Natura 2000 to nowa forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i innych) wprowadzana w Polsce od czasu jej wstąpienia do Unii Europejskiej. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny, na których występują cenne i zagrożone w skali całej Europy gatunki bądź siedliska. Podstawą tworzenia obszarów Natura 2000 są dwa unijne akty prawne:

- Dyrektywa w sprawie ochrony dzikich ptaków, w skrócie nazywana Dyrektywą Ptasią. Na jej podstawie tworzy się obszary specjalnej ochrony dla 180 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do dyrektywy,
- Dyrektywa w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w skrócie nazywana Dyrektywą Siedliskową. Stanowi ona podstawę tworzenia specjalnych obszarów ochrony dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do tej dyrektywy. Dyrektywa Siedliskowa nakazuje ochronę 198 typów siedlisk przyrodniczych. W drugim Załączniku wymieniono ponad 400 gatunków zwierząt i 222 roślin, których siedliska też trzeba chronić.

Na podstawie Dyrektywy Ptasiej w 2004 roku utworzono obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Augustowska”. Wigierski Park Narodowy stanowi część tego obszaru, obejmującego jeden z największych w Polsce kompleksów leśnych. Jednocześnie, zgodnie z Dyrektywą Siedliskową, teren parku jest przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej, jako projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk „Ostoja Wigierska”.

Włochatka (*Aegolius funereus*), fot. Artur Tabor

STYCZEŃ

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
52	27	28	29	30	31	NOWY ROK 1	2
1	Danuty Genowefy	3	Anieli Elżbiety	4	Edwarda Szymona	5	Kacpra Melchiora
2	Grzegorza Wilhelma	10	Honoraty Teodozego	11	Arkadiusza Antoniego	12	Hilarego Weroniki
3	Antoniego Jana	17	Małgorzaty Reginy	18	Henryka Józefa	19	Fabiana Sebastiana
4	Franciszka Rafała	24	Pawła Henryka	25	Tymoteusza Tytusa	26	Jana Anieli
5	Jana Marceli	31	1	2	3	4	5

2010 GRUDZIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

LUTY

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

WŁOCHATKA (*Aegolius funereus*) jest lęgową sową parku. Upierzenie obu płci jest jednakowe, jednak samica jest większa od samca. Podczas toków samiec składa swojej wybrance prezenty, którymi są zazwyczaj złowione przez niego gryzonie. Gniazda sowy zakładają zazwyczaj w dziuplach starych drzew, wykutych przez dzięcioła czarnego. Włochatka jest aktywna głównie w nocy. W dzień przebywa w ukryciu, zazwyczaj w dziupli, w ciągu dnia zachowując jednak czujność. Zaniepokojona wygląda ciekawie z dziupli, przyglądając się z góry intruzowi.

Nazywam się WŁOCHATKA
i mieszkam w lesie.
Cóż, mieszkanie mamy po dzięciole czarnym,
tylko takie nam odpowiada.
W tej sytuacji mam więcej czasu na zdobywanie
prezentów dla żony.
ONA JE UWIELBIA!

Młode sowy muszą się jeszcze wiele nauczyć,
by przeżyć swój pierwszy rok.

My młode włochatki, podobnie jak
dzieci wszystkich sów
szybko opuszczamy dom.
Pokryte jesteśmy jeszcze piórami
i nie znamy wszystkich zagrożeń.

Bielik (*Haliaeetus albicilla*), fot. Lech Karauda

LUTY

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela	
5 ☀️ 6:37 ☁️ 15:26	31 Brygidy Ignacego	1 Marii Katarzyny	2 Błażeja Oskara	3 Andrzeja Joanny	4 Agaty Adelajdy	5 Doroty Pawła	6	
6 ☀️ 6:26 ☁️ 16:02	Teodora Jana	7 Hieronima Sebastiana	8 Apolonii Mariana	9 Scholastyki Wilhelma	10 Marii Grzegorza	11 Eulalii Benedykta	12 Jordana Katarzyny	13
7 ☀️ 6:15 ☁️ 16:14	Cyryla, Metodego Walentego	14 Zygryda Klaudiusza	15 Julianny Daniela	16 Aleksiego Zbigniewa	17 Konstancji Flawiana	18 Konrada Arnolda	19 Zenobiusza Leona	20
8 ☀️ 6:02 ☁️ 16:26	Piotra Roberta	21 Małgorzaty Marty	22 Polikarpa Izabeli	23 Sergiusza Macieja	24 Cezarego Wiktora	25 Aleksandra Mirosława	26 Gabriela Anastazji	27
9 ☀️ 5:48 ☁️ 16:38	Romana Oswalda	28	1	2	3	4	5	6

STYCZEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

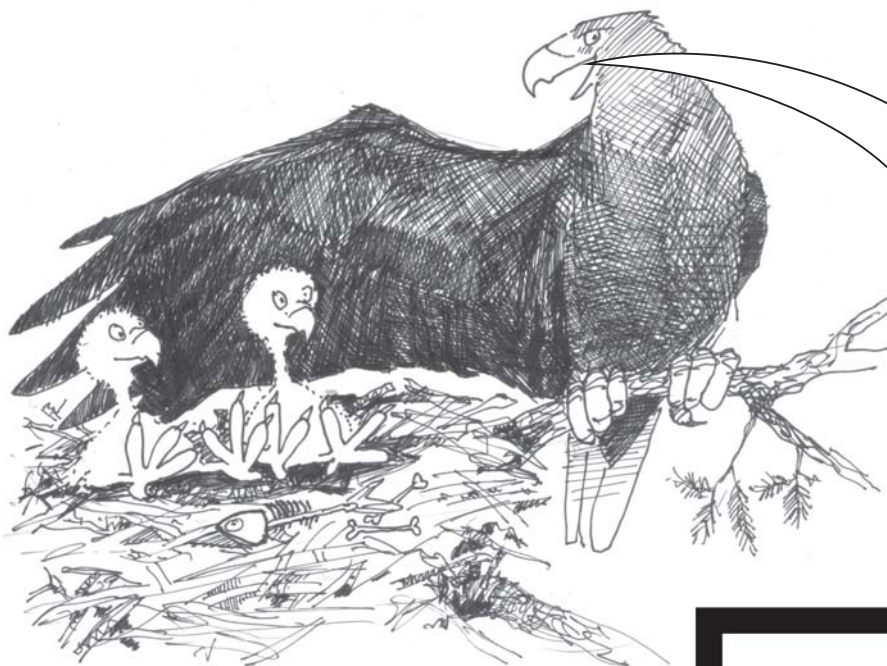

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

MARZEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

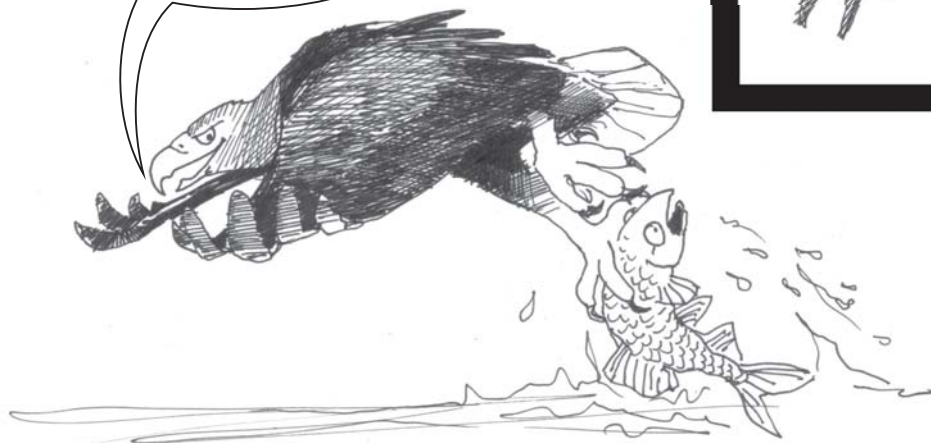
Nazywam się BIELIK,
mówią na mnie orzeł bielik.
Nie obrażam się chociaż należę
nie do orłów ale do orłanów
czyli rodziny jastrzębiowatych.
Oto mój dom na czubku sosny
i moje skarby.

BIELIK (*Haliaeetus albicilla*) jest największym lęgowym ptakiem szponiastym kraju. Na terenie parku drapieżnik ten zakłada swoje gniazda na wysokich sosnach w niedalekim sąsiedztwie jeziora Wigry. Samice są nieznacznie większe od samców, lecz w upierzeniu nie zauważymy różnic. Osobniki dorosłe rozpoznamy już z daleka po kontrastowo białym upierzeniu ogona. Młode ubarwione są ciemnobrązowo. Bieliki podczas toków wykonują widowiskowe ewolucje, wznosząc się i opadając co chwila. Samiec na sekundę przed opadnięciem w dół zawisa w powietrzu z szeroko rozpostartymi skrzydłami. Prawdopodobnie ten właśnie moment został utrwalony jako godło naszego państwa. Bywa, że podczas lotu partnerzy chwytają się wzajemnie szponami i przez kilka chwil opadają, koziółkując razem w powietrzu.

W małżeństwie
potrzebny jest
dreszczyk emocji.
Powietrzne akrobacje są
wspaniałe.

Dzisiaj potów się udał.
Dzieci będą miały
wspaniały obiad.

Dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*), fot. Marcin Karetta

MARZEC

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela						
9	28	Feliksa Albina	1	Symplicjusza Pawła	2	Kunegundy Maryna	3	Kazimierza Eugeniusza	4	Teofila Wirgiliusza	5	Róży Agnieszki	6
10	7	Beaty Jana	8	Franciszki Katarzyny	9	Makarego Aleksandra	10	Konstantyna Sofroniusza	11	Maksymiliana Alojzego	12	Krystyny Bożeny	13
11	14	Łazarza Matyldy	15	Klemensa Longina	16	Patryka Gertrudy	17	Cyryla Edwarda	18	Aleksandry Herberta	19	Józefa Bogdana	20
12	21	Benedykta Mikołaja	22	Zachariasza Bogusława	23	Józefa Pelagii	24	Marka Katarzyny	25	Marii Prokopa	26	Emanuela Teodora	27
13	28	Jana Anieli	29	Bertolda Wiktoryna	30	Leonarda Amadeusza	31	Balbiny Beniamina	1		2		3

LUTY

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

KWIECIEŃ

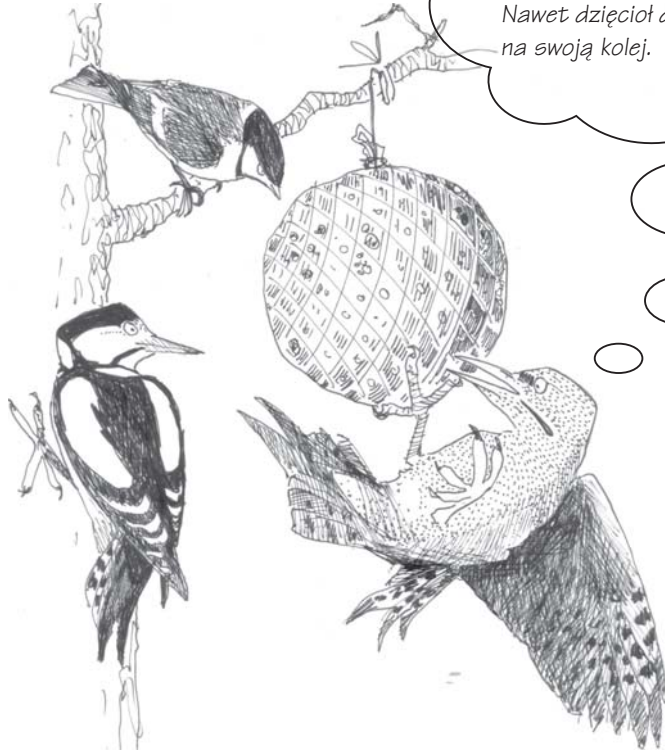
pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
					3	4
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Jestem
DZIECIOŁEM ZIELONOSIWYM -
taki mam kolor upierzenia.
Dzięki temu jestem w lato prawie
niezauważalny wśród liści.

DZIECIOŁ ZIELONOSIWY - W upierzeniu dzięcioła zielonosiwego (*Picus canus*) dominuje szara i zielona barwa, co jest rzadkie u dzięciołów. Ptak ten żeruje głównie na ziemi, rozgrzebując miejsca, gdzie gromadzą się mrówki, bo to one są jego ulubionym pożywieniem. Mrówki są również pokarmem jego piskląt. Dzięcioł zielonosiwy swoją dietę uzupełnia roślinami, a najchętniej owocami jarzębiny, orzechami laskowymi, bzem czarnym, ziarnami. Zimą można spotkać go przy osadach ludzkich, gdzie wyjada pokarm wykładany w karmnikach.

Dzisiaj przy karmniku
jestem największy i mam swoje prawa.
Nawet dzięcioł duży musi czekać
na swoją kolej.

Czasami moja żona, ta wyżej,
spotka się z żoną dzięcioła zielonego.
Jak schowają się w liściach,
stają się zazdrosny, ona jest
bardzo podobna do swojego męża,
który ma też czerwoną czapkę
na głowie.

Mieliśmy kiedyś kuzyna, był trochę dziwny.
Pokazywał wszystkim przystosowania dzięciołów:
długi język, charakterystyczne stopy, pióra w ogonie.
Ale często nie siadał na drzewie jak inne dzięcioły.
Jak skończył?
Jako obiad krogulca.
My zawsze
musimy być czuje.

Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), fot. Lech Karauada

KWIECIEŃ

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
13 ☀️ 5:28 18:23	28	29	30	31 Hugona Ireny	1 Franciszka Marii	2 Ryszarda Sykstusa	3
14 ☀️ 5:34 18:24	Izydora Benedykta 4	Wincetego Juliany 5	Piotra Wilhelma 6	Jana Rufina 7	Maksyma Dionizego 8	Marii Marcelego 9	10 Makarego Michała
15 ☀️ 5:38 18:26	☾ Gemmy Leona 11	Zenona Juliusza 12	Marcina Hermenegilda 13	Lamberta Ludwiny 14	Cezarego Damiana 15	Benedykta Bernadety 16	17 Roberta Stefana
16 ☀️ 5:54 18:36	Apoloniusza Alicji 18	Leona Adalfa 19	Agnieszki Czesława 20	Anzelma Konrada 21	Kajusa Leona 22	Wojciecha Jerzego 23	24 Jerzego Fidelisa
17 ☀️ 6:50 19:07	☾ PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY Marka Jarosława 25	Marii Marcelina 26	Zyty Józefa 27	Ludwika Piotra 28	Katarzyny Roberta 29	Józefa Marii 30	1

MARZEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

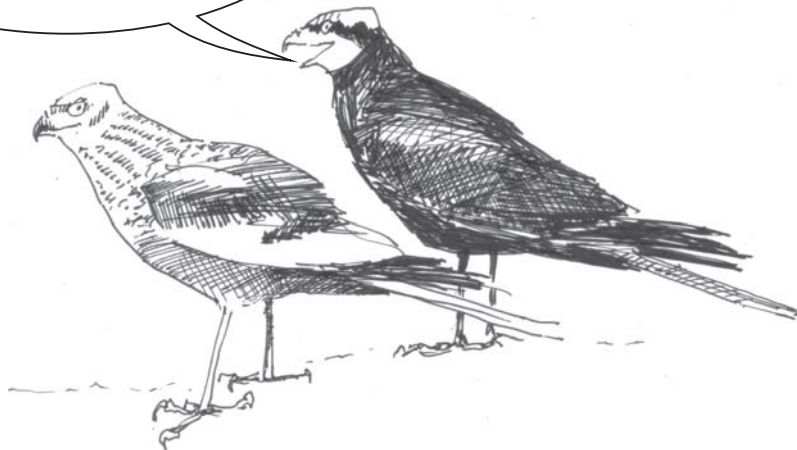

MAJ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
						1
	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	31

BŁOTNIAK STAWOWY (*Circus aeruginosus*) jest najliczniejszym ptakiem szponiastym gnieźdzącym się na terenie Wigierskiego Parku Narodowego. Łacińska nazwa „Circus” pochodzi od słowa oznaczającego okrążenie, zaś „aeruginosus” od łacińskiego aerugo i oznacza chciwość. Drapieżnik ten swoje gniazda zakłada w pasie gęstych trzcin. Podczas trwającego ponad miesiąc wysiadywania samica w oryginalny sposób jest zaopatrywana w pokarm przez samca. Samiec, zbliżając się ze zdobyczą do rewiru lęgowego, nawołuje partnerkę, która podrywa się z gniazda ku wybrankowi. Ten przekazuje w locie upolowaną zdobycz, podając pożywienie prosto w jej szpony. Błotniaki stawowe żywią się przede wszystkim gryzoniami, martwymi rybami i młodymi ptakami.

Nazywamy się BŁOTNIAKI STAWOWE.
Mój mąż jest pięknie wybarwionym samcem,
ja posiadam bardziej skromne upierzenie,
ale i tak się kochamy.
Uwielbiamy tereny podmokłe, nawet swój
dom założyliśmy w pasie trzcin.

Muszę się śpieszyć,
mąż leci z podwieczorkiem.

W taki właśnie widowiskowy sposób
przekazujemy sobie posiłek –
ze szponu do szpona.
Czyż to nie cudowne?
I jakie eleganckie!

Czapla biała (*Ardea alba*), fot. Grzegorz Zawadzki

2011

MAJ

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
17	25	26	27	28	29	30	<small>MIEDZYNARODOWY DZIEŃ SOLIDARNOSCI LUDZI PRACY</small> Józefa Filipa 1
18	☉ Atanazego Zygmunta	☾ Marii Aleksandra 3	☽ Floriana Moniki 4	☽ Stanisława Ireny 5	☽ Filipa Jakuba 6	☽ Gizeli Augusta 7	☽ Stanisława Wiktora 8
19	☽ Grzegorza Katarzyny 9	☾ Jana Antonina 10	☽ Franciszka Ignacego 11	☽ Nereusza Achillesa 12	☽ Marii Serwacego 13	☽ Macieja Marii 14	☽ Zofii Izidora 15
20	☽ Andrzeja Szymona 16	☾ Weroniki Sławomira 17	☽ Jana Eryka 18	☽ Piotra Celestyna 19	☽ Bernardyna Aleksandra 20	☽ Jana Krzysztofa 21	☽ Rity Heleny 22
21	☽ Jana Iwony 23	☾ Marii Joanny 24	☽ Grzegorza Bedy 25	☽ Filipa Pauliny 26	☽ Augustyna Fryderyka 27	☽ Wilhelma Jaromira 28	☽ Urszuli Teodozji 29
22	☽ Jana Zdzisławy 30	☾ Kamili Petroneli 31	☽ 1	☽ 2	☽ 3	☽ 4	☽ 5

KWIECIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

CZERWIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Popatrzcie, wiosną, nam – CZAPLOM BIAŁYM
wyrastają piękne, zwiewne i eleganckie pióra.
Podobają się one niestety także ludziom.
Przez to, że było na nie takie zapotrzebowanie
nasz gatunek prawie wyginął.

Łacińska nazwa **CZAPLI BIAŁEJ** na przestrzeni lat
zmieniała się. Oprócz nazwy *Ardea alba* funkcjonuje także
Egretta alba. Ptak ten tylko wyjątkowo gości nad wodami
Wigierskiego Parku Narodowego. Obecnie niewielkie grupy
tych ptaków możemy podziwiać każdego roku zwłaszcza nad
brzegami jeziora Wigry. W nazwie naukowej słowo *Egretta*
pochodzi z języka francuskiego, od słowa *aigrette*,
oznaczającego ozdobny pęk piór, które w szacie godowej
zdobią szyję, pierś i grzbiet ptaka. Te niezwykle efektowne
długie i miękkie pióra były obiektem pożądania modnych
dam, które życzyły sobie przyozdabiać nimi kapelusze.
Masowe polowania dla spełnienia tego ekskluzywnego
kaprysu doprowadziły w XIX i XX wieku niemal cały gatunek
na skraj zagłady. Dziś jednak ptak ten cieszy się ochroną,
a w ostatnich dziesięcioleciach jego liczebność wyraźnie
wzrasta.

No wiecie, normalnie zjadam
drobne posiłki, ale jak wpadnie
coś grubszego, nie pogardzę.

Podczas lotu wszystkie czaple,
my także, składają szyję w odwrócona
literę S.
Na tle nieba odznaczamy się bardzo
charakterystyczną sylwetką.

Żuraw (*Grus grus*), fot. Marek Śleszyński

2011

CZERWIEC

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
			DZIEŃ DZIECKA	WNIEBOWSTĄPIENIE			
22	30	31	1 Justyna Jakuba	2 Marcelina Piotra	3 Karola Klotyldy	4 Franciszka Kwiryna	5 Bonifacego Walerii
23	6 Norberta Marii	7 Antoniego Roberta	8 Medarda Maksyma	9 Efema Anny	10 Bogumila Małgorzaty	11 Barnaby Barabasza	12 Leona Onufrego
24	13 Antoniego Lucjana	14 Metodego Michała	15 Jolanty Wita	16 Benona Aliny	17 Alberta Aliny	18 Elżbiety Grzegorza	19 Romualda Gerwazego
25	20 Benigny Wincency	21 Alojzego Alicji	22 Tomasza Paulina	23 Józefa Zenona	24 Jana Danuty	25 Doroty Wilhelma	26 Jana Pawła
26	27 Marii Cyryla	28 Ireneusza Leona	29 Piotra Emmy	30 Władysława Emilii	1	2	3

MAJ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

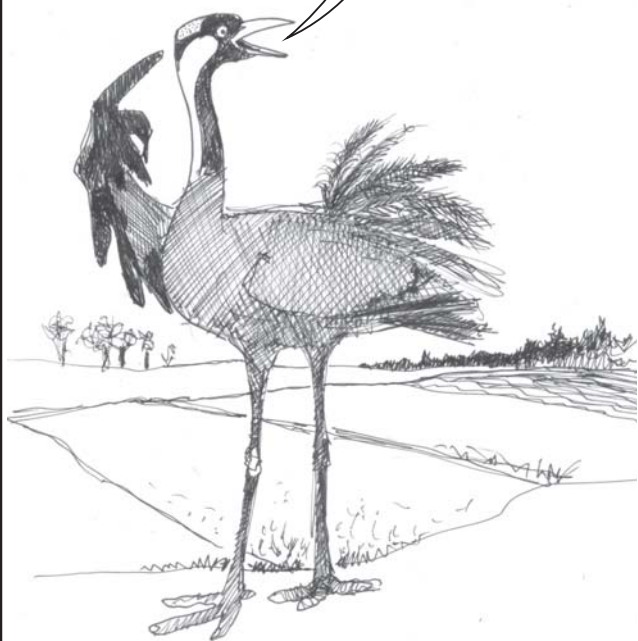

LIPIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Jako ŻURAW muszę wnieść kilka zasadniczych uwag:

1. czerwona czapeczka na głowie to skóra barwy czerwonej, a nie pióra jak na dziecięcej głowie,
2. pióra, które malowniczo się podnoszą, nie są ogonem, jak niektórzy sądzą, tylko piórami skrzydeł, tak zwanymi barkówkami.

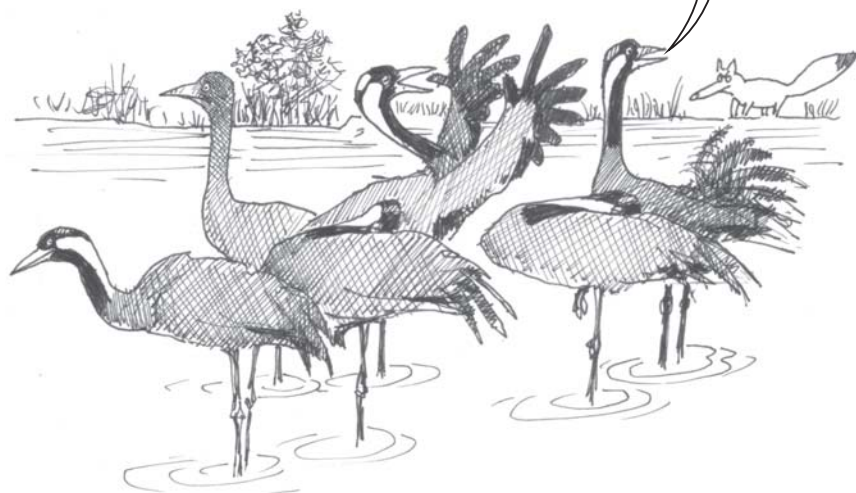

ŻURAWIE (*Grus grus*) na terenie parku przystępują do lęgów już w marcu. Para żurawi swoje przybycie na lęgowiska ogłasza głośnym klangorem hejnałem, słyszonym z wielu kilometrów. Gniazdo budują na ziemi, zwykle w niedostępnej, podmokłej części lasu, wśród bagien i moczarów. Srogi klimat północno-wschodniej Polski powoduje, że wysiadujące jaja ptaki muszą zmagać się z nawrotami zimy, a nawet śnieżycami. Samica wysiaduje najczęściej dwa jaja, z których po miesiącu wylęgają się pisklęta. Młode opuszczają gniazdo już kilka dni po wykluciu, pozostając pod troskliwą opieką rodziców aż do jesieni.

Gdy jesteśmy podekscytowane, np. wystraszone czymś, podnosimy te pióra jako oznakę naszych emocji, powierzchnia skóry na głowie też się powiększa, dzięki temu jest dobrze widoczna.

Uwielbiamy spać z nogami w wodzie. Zawsze usłyszymy chlupiącego do nas drapieznika i jak trzeba, damy drapaką.

W marcu jak w garncu, czasami spadnie śnieg, ja jednak pełnię już obowiązki rodzica. Składamy najwyżej dwa jaja, są one bardzo cenne i nie mogą się zaziębić.

Rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), fot. Grzegorz Zawadzki

2011

LIPIEC

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
26 	27	28	29	30 Ottona Marcina	1 Marii Bernardyna	2 Tomasza Anatola	3
27 	4 Elżbiety Andrzeja	5 Marii Antoniego	6 Benedykta Lucjana	7 Jana Edgara	8 Augustyna Weroniki	9 Antoniego Anieli	10
28 	11 Benedykta Piotra	12 Brunona Jana	13 Andrzeja Benedykta	14 Henryka Kamila	15 Henryka Bonawentury	16 Marii Eustachego	17
29 	18 Szymona Emiliana	19 Marcina Wincentego	20 Czesława Małgorzaty	21 Wawrzyńca Apolinarego	22 Marii Magdaleny	23 Brygidy Apolinarego	24
30 	25 Jakuba Krzysztofa	26 Joachima Anny	27 Celestyna Julii	28 Wiktora Melchiora	29 Marty Olafa	30 Piotra Leopolda	31 Ignacego Heleny

CZERWIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

SIERPIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

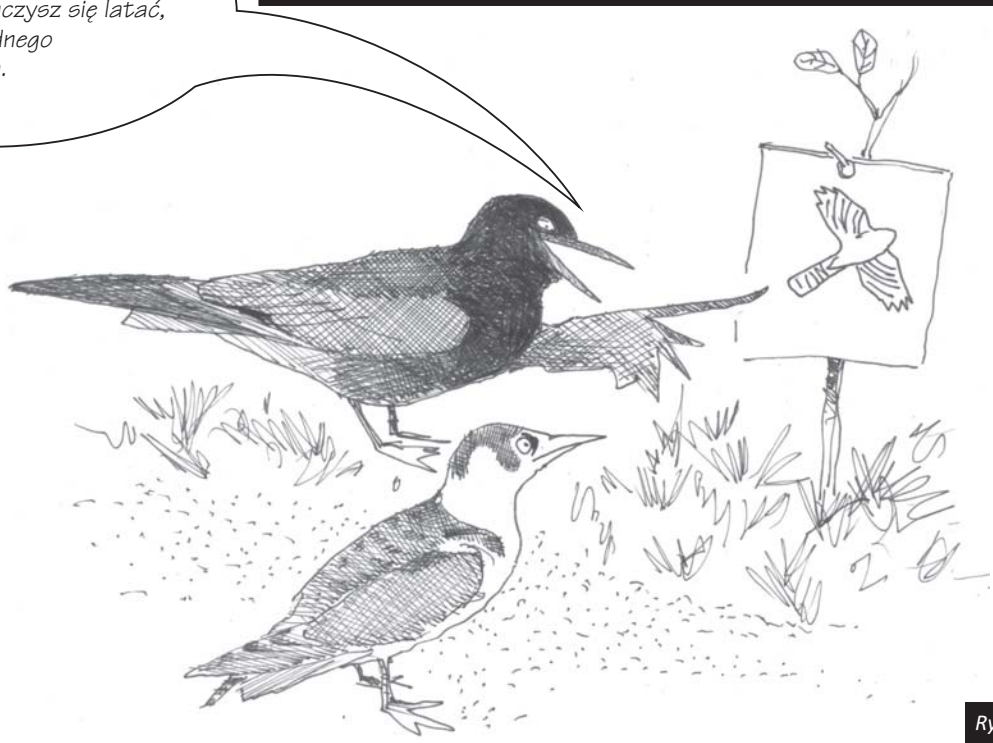
Hej RYBITWA CZARNA
jestem rybitwa białoskrzydła,
zgubiłam własną grupę. Mogę
na moment zatrzymać
się u was?

Naukowa nazwa rodzaju „*Chlidonias*”
RYBITWA CZARNEJ (*Chlidonias niger*)
pochodzi z greckiego słowa *chelidon*,
który oznacza jaskółkę. „*Niger*”
pochodzi z łaciny i oznacza czarny. Ptaki
te w odróżnieniu od innych rybitw są
owadożerne, ryby stanowią niewielki
udział w ich diecie i to głównie w zimie.
Dlatego też nie nurkują pod wodę
w poszukiwaniu pokarmu. Owady
chwytają w locie, bardzo rzadko jednak
poszukują ich nad otwartą tonią wody.
Poszukując pokarmu, patrolują przy-
brzeżne turzycze lub zalane łąki, lecąc
nisko nad ziemią.

Uffff! Nareszcie trafiła się mała rybka.
Najczęściej jednak są to owady chwypane
z wody i powietrza.
Niestety, w przeciwieństwie do większości
rybitw, my nie nurkujemy.

Popatrz młody – to nasz największy –
wróg, po niektórych ludziach oczywiście.
Póki jednak nie nauczysz się latać,
nie bagatelizuj żadnego
niebezpieczeństwa.

Lelek (*Caprimulgus europaeus*), fot. Marek Śleszyński

SIERPIEŃ

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
31	☀️ 4:37 ☀️ 19:44 Alfonsa Piotra	1 Euzebiusza Piotra	2 Nikodema Lidi	3 Jana Dominika	4 Marii Oswalda	5 Stefana Jakuba	☉ 6 Sykstusa Kajetana
32	☀️ 4:37 ☀️ 19:33 Dominika Emiliana	8 Teresy Ireny	9 Wawrzyńca Borysa	10 Klary Zuzanny	11 Innocentego Joanny	12 Poncjana Hipolita	☽ 13 Maksymiliana Euzebiusza
WNIEBOWZIĘCIE NMP							
33	☀️ 4:47 ☀️ 19:21 Marii Stelii	15 Stefana Rocha	16 Jacka Julianny	17 Heleny Sancji	18 Jana Juliusza	19 Bernarda Sobiesława	☉ 20 Piusa Kazimierzy
34	☀️ 4:57 ☀️ 19:07 Marii Tymoteusza	22 Róży Filipa	23 Bartłomieja Emilii	24 Ludwika Józefa	25 Marii Joanny	26 Moniki Cezariusza	☉ 27 Augustyna Aleksandra
35	☀️ 5:08 ☀️ 18:53 Jana Beatrycze	29 Małgorzaty Feliksa	30 Rajmunda Jana	31	1	2	3

LIPIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

WRZESIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

LELKI (*Caprimulgus europaeus*) w przeciwieństwie do innych ptaków wypoczywają siedząc wzdłuż gałęzi. Krótkie nogi tego ptaka nie pozwalają mu na objęcie gałęzi palcami. Czynią tak samce w ciągu dnia, gdy samica wysiaduje jaja na gnieździe. Jaja są składane bezpośrednio na suchej, leśnej ściółce, ptaki nie budują bowiem typowych gniazd. Do niedawna ptaka tego nazywano „lekiem kozodojem”, bowiem według dawnych przesądów lelki miały wypijać kozom mleko. Być może dawni pasterze widywali tego ptaka latającego w pobliżu pasących się kóz. Pogląd ten pokutował również w innych krajach Europy. Niemiecki „Ziegenmalker” oznacza „dojący kozy”, angielski „Goatsucker” - „ssący kozy”.

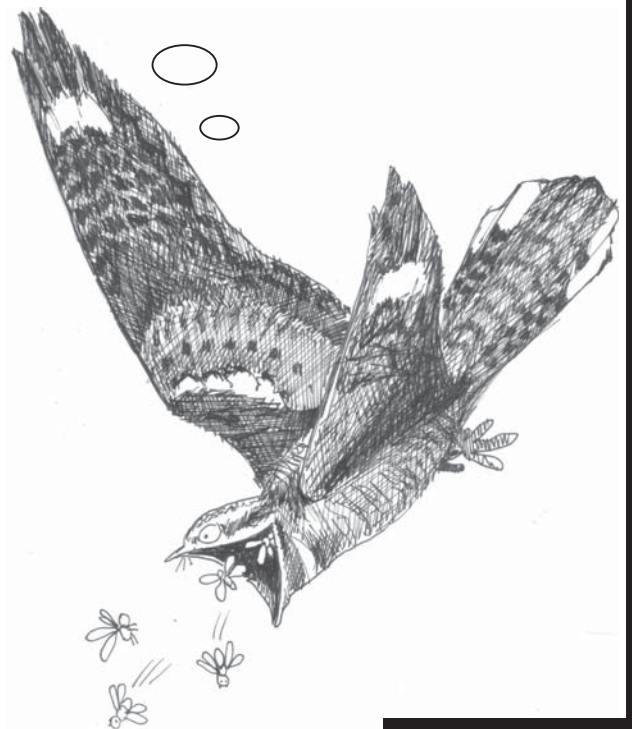
Jako LELEK doskonale potrafię się maskować.
To dzięki rysunkowi na piórach.
Prawda, że mnie nie widać?

Czasami nazywają mnie lekiem kozodojem,
kiedyś uważano, że zabieram kozom mleko.
Nie wierzcie w te bajki!

Jak każdy porządny lelek, dzięki mojej
dużej i ślicznej buzi, łapię na każdy nocny
posiłek tłusciutkie nocne owady.

Orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), fot. Małgorzata Januszewicz

WRZESIEŃ

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
35 ☀ 5:08 ☀ 18:33	29	30	31	1 <i>Idziego Bronisławy</i>	2 <i>Salomona Stefana</i>	3 <i>Grzegorza Doroty</i>	4 <i>Rozalii Marii</i>
36 ☀ 5:18 ☀ 18:38	5 <i>Doroty Teodora</i>	6 <i>Beaty Eugeniusza</i>	7 <i>Melchiora Marka</i>	8 <i>Marii Serafiny</i>	9 <i>Anieli Piotra</i>	10 <i>Mikołaja Łukasza</i>	11 <i>Jana Jacka</i>
37 ☀ 5:29 ☀ 18:23	12 <i>Marii Gwidona</i>	13 <i>Jana Eugenii</i>	14 <i>Alberta Bernarda</i>	15 <i>Marii Katarzyny</i>	16 <i>Cypriana Korneliusza</i>	17 <i>Roberta Zygmunta</i>	18 <i>Stanisława Józefa</i>
38 ☀ 5:39 ☀ 18:08	19 <i>Januarego Teodora</i>	20 <i>Franciszka Eustachego</i>	21 <i>Mateusza Hipolita</i>	22 <i>Maurycyego Tomasza</i>	23 <i>Bernardyny Tekli</i>	24 <i>Gerarda Hermana</i>	25 <i>Władysława Kleofasa</i>
39 ☀ 5:50 ☀ 17:52	26 <i>Kosmy Damiana</i>	27 <i>Wincentego Damiana</i>	28 <i>Wacława Marka</i>	29 <i>Michała Gabriela</i>	30 <i>Hieronima Grzegorza</i>	1	2

SIERPIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

PAŹDZIERNIK

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

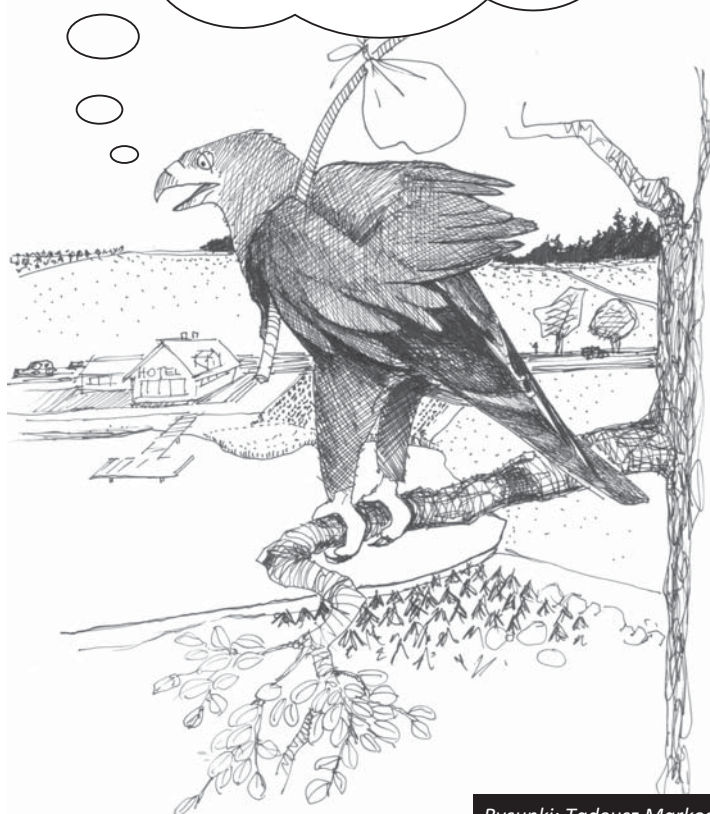
Jestem ORLIKIEM KRZYKLIWYM,
a to nasze królestwo.
Już od wielu lat wracamy z żoną w to samo
piękne miejsce. Tutaj i tylko w takim otoczeniu
zdobywamy pożywienie dla siebie i dzieci.
Nasz dom jednak znajduje się w lesie.

ORLIK KRZYKLIWY (*Aquila pomarina*) jest orłem, który poluje bardzo często na piechotę. Czasem możemy zaobserwować go spacerującego wśród traw po łące lub pastwisku, gdzie penetruje okolice w poszukiwaniu żab. Pomagają mu w tym długie nogi. Poluje na różnego rodzaju ofiary, od owadów po zające. Najczęściej łowi gryzonie, płazy, gady i drobne bezkręgowce. Najchętniej zasiedla biotopy ze zwartymi, starymi i rozległymi lasami, w pobliżu których znajdują się pola uprawne, łąki i tereny podmokłe. Podobnie jak wszystkie ptaki szponiaste jest objęty ścisłą ochroną gatunkową.

Popatrzcie, orzeł goni za myszami jak kura.
Niestety, poluje też na nasz gatunek,
ale nie mam mu tego za złe,
ja też jestem drapieżnikiem.

To smutne, w tym rejonie kiedyś mieszkalem,
a teraz... nad jeziorem powstał hotel,
pola od rolników wykupił biznesmen
i teraz wszędzie rośnie energetyczny rzepak
albo pszenica.
Nie ma już tutaj dla mnie miejsca.

Zimorodek (*Alcedo atthis*), fot. Małgorzata Januszewicz

PAŹDZIERNIK

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
39	26	27	28	29	30 <i>Teofila Dionizego</i>	1 <i>Jana Teresy</i>	2
40	<i>Franciszka Rozalii</i> 3	<i>Faustyny Apolinarego</i> 4	<i>Brunona Artura</i> 5	<i>Marii Justyny</i> 6	<i>Teresy Romana</i> 7	<i>Ludwika Pelagii</i> 8	<i>Wincentego Dionizego</i> 9
41	<i>Dionizego Marii</i> 10	<i>Brunona Aleksandra</i> 11	<i>Maksymiliana Jana</i> 12	<i>Honorata Teofila</i> 13	<i>Kaliksta Radzima</i> 14	<i>Teresy Teodoryka</i> 15	<i>Jadwigi Gerarda</i> 16
42	<i>Ignacego Guntarda</i> 17	<i>Łukasza Juliana</i> 18	<i>Pawła Jana</i> 19	<i>Jana Ireny</i> 20	<i>Urszuli Jakuba</i> 21	<i>Filipa Salomei</i> 22	<i>Jana Seweryna</i> 23
43	<i>Antoniego Marcina</i> 24	<i>Piotra Darii</i> 25	<i>Lucjana Marcjana</i> 26	<i>Sabiny Wincentego</i> 27	<i>Szymona Judy</i> 28	<i>Michała Felicjana</i> 29	<i>Przemysława Edmunda</i> 30
44	<i>Augusta Krzysztofa</i> 31	1	2	3	4	5	6

WRZESIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

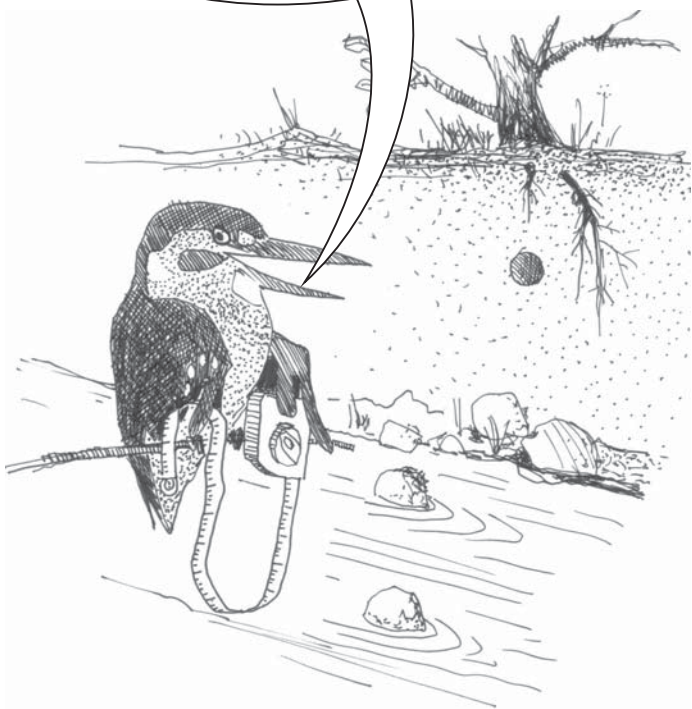

LISTOPAD

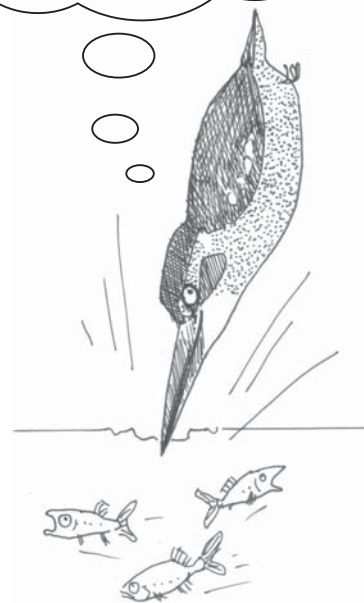
pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ZIMORODEK (*Alcedo atthis*) jest ptakiem lęgowym Wigierskiego Parku Narodowego. Ptaki te gniazdują w samodzielnie wygrzebanych norkach ziemnych. Przyjmuje się, że pierwotnie nazywano je „ziemiorodkami”, co miało pochodzić od lęgów w ziemnych norach. Tunele i komory lęgowe zimorodki kopią w skarpie rzeki, a ich wyloty znajdują się zazwyczaj około pół metra ponad powierzchnią wody. Bywa, że ptaki za kwaterę obierają skarpy rowów melioracyjnych i jezior. W pobliżu gniazda znajduje się stanowisko obserwacyjne gdzie zimorodki odpoczywają. Młode w nader solidarny sposób sięgają po przyniesione przez rodziców rybki, ustawiając się po pokarm w kolejkę. Wówczas najbardziej głodne młode czeka w tunelu na rodzica, a po dostarczeniu pokarmu przesuwa się w najdalszy kąt gniazda, zaś jego miejsce zajmuje rodzeństwo.

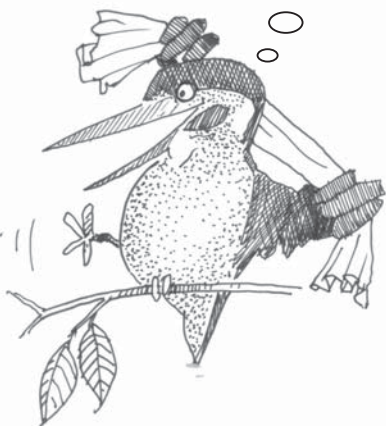
Mój dom to wygrzebana w skarpie norka, jej długość może sięgać nawet do 1 m. Umieszczamy ją najczęściej około pół metra nad lustrem wody.

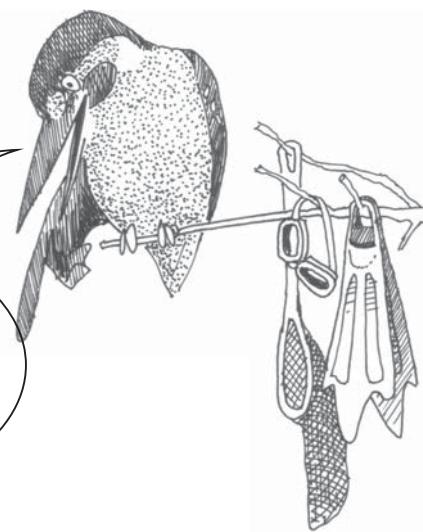
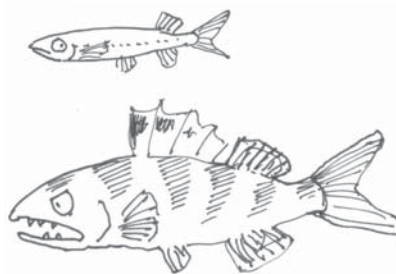
Moja żona podziwia mój kunszt i szybkość w zdobywaniu posiłku kiedy, skaczę „do supermarketu” po rybkę.

Wiem, nie muszę się wycierać, moje pióra nie przemakają.

Jestem niewielkim ptakiem, dlatego łapię tylko niewielkie rybki. Duże mogą być niebezpieczne. Na szczęście tam gdzie nurkuję, zdarzają się niezwykle rzadko.

Mewa mała (*Larus minutus*), fot. Michał Polakowski

2011

LISTOPAD

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
		WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH		☾			
44	31	1	2	3	4	5	6
☀ 5:45 ☀ 15:41		Malachiasza Bohdana	Marcina Huberta	Karola Olgierda	Elżbiety Zachariasza	Leonarda Krystyny	
				☉	ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI		
45	7	8	9	10	11	12	13
☀ 6:08 ☀ 15:29	Antoniego Zygmunta	Seweryna Bogdana	Ludwika Teodora	Leona Andrzeja	Marcina Teodora	Józefa Renaty	Benedykta Jana,
46	14	15	16	17	18	19	20
☀ 6:08 ☀ 15:19	Wawrzyńca Emila	Alberta Leopolda	Marii Gertrudy	Elżbiety Grzegorza	Karoliny Romana	Salomei Seweryna	Rafała Feliksa
47	21	22	23	24	25	26	27
☀ 6:19 ☀ 15:18	Marii Alberta	Cecylii Marka	Klemensa Felicyty	Protazego Andrzeja	Marii Katarzyny	Sylwestra Leonarda	Józefa Wirgiliusza
48	28	29	30	1	2	3	4
☀ 6:30 ☀ 15:08	Jakuba Zdzisława	Błażeja Saturnina	Andrzeja Fryderyka				

PAŹDZIERNIK

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

GRUDZIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Hej mała! -
Jesteś chyba najmniejszą z mew.

Zresztą ty też Śmieszka nie jesteś
zbyt duża, znam o wiele większe mewy.
To, że czasami gniazdujemy razem nie
upoważnia cię do mówienia mi po imieniu.

Łacińska nazwa „*minutus*” oznacza coś co jest niewielkich rozmiarów i jak najbardziej przystaje do wyglądu **MEWY MAŁEJ** (*Larus minutus*). Ta najmniejsza pośród mew żeruje nad wodą oraz zalanymi łąkami. Żywi się głównie owadami i innymi bezkręgowcami, bywa że drobnymi rybami. Ptak ten nad Wigrami spotykany jest podczas wiosennych i jesiennych przelotów. Podobnie jak inne mewy jest to gatunek chroniony. W Dyrektywie Ptasiej i Polskiej Czerwonej Księdze mewa mała uznana jest za gatunek szczególnej troski.

My mewy małe zdobywamy pożywienie,
latając nad zalanymi łąkami i wodami.
Żywimy się bowiem głównie owadami.
Nie pogardzimy jednak małą rybką.

Ja też jestem mewą małą, ale żeby wyglądać
w lato jak moi rodzice,
jeszcze trzy razy zmienię upierzenie.

Łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), fot. Małgorzata Januszewicz

GRUDZIEŃ

2011

tydzień	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
48	28	29	30	1	2	3	4
☀️ 6:30 15:04				Edmunda Eligjusza	Rafala Blanki	Franciszka Ksawerego	Barbary Jana
49	5	6	7	8	9	10	11
☀️ 6:39 14:59	Saby Krystyny	Mikołaja Emiliana	Ambrożego Marii	Marii Wirginii	Jana Leokadii	Grzegorza Julii	Damazego Daniela
50	12	13	14	15	16	17	18
☀️ 6:47 14:58	Aleksandra Dagnary	Łucji Otylii	Jana Izydora	Paulii Waleriana	Adelajdy Albiny	Jana Floriana	Pawła Gracjana
51	19	20	21	22	23	24	25
☀️ 6:53 14:58	Urbana Dariusza	Dominika Juliusza	Piotra Tomasza	Franciszki Zenona	Wiktorii Małgorzaty	Adama Ewy	Piotra Eugenii
52	26	27	28	29	30	31	1
☀️ 6:57 15:02	Szczepana Dionizego	Jana Maksyma	Antoniego Cezarego	Tomasza Dominika	Eugeniusza Seweryna	Sylwestra Melanii	

LISTOPAD

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Wigierski Park Narodowy
 Krzywe 82, 16-402 Suwałki,
 tel. 87 563 25 40, fax 87 563 25 41
 wigry_pn@su.onet.pl, www.wigry.win.pl

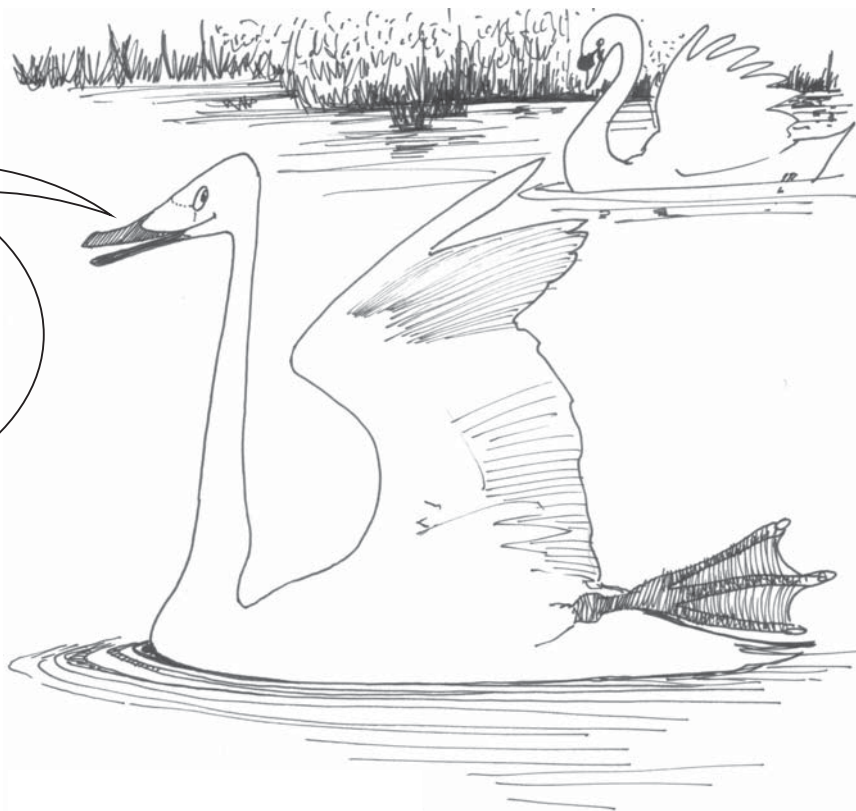

2012 STYCZEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

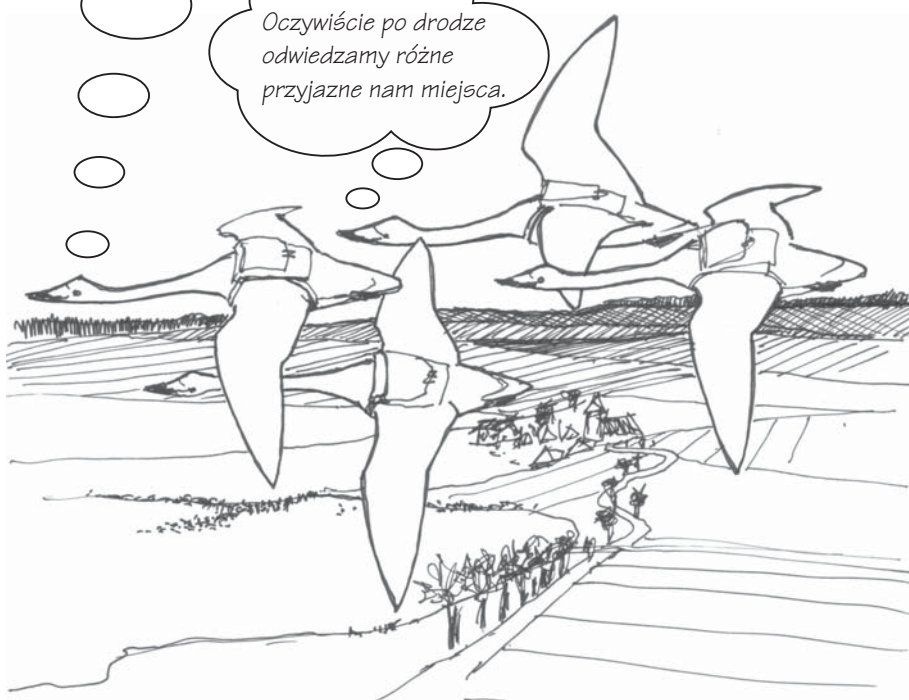
Jest kilka cech odróżniających **ŁABĘDZIA KRZYKLIWEGO** (*Cygnus cygnus*) od znanego nam wszystkim łabędzia niemego. W przeciwieństwie do swoich krewniaków, łabędzie krzykliwe trzymają szyję prosto, a nie esowato wygiętą. Nazwa „krzykliwe” rzeczywiście odróżnia go od milczącego łabędzia niemego. Ptaki te odzywają się rzadko a głos ich przypomina klangor żurawi. Dziób dorosłego łabędzia krzykliwego jest u nasady żółtawy, u młodego różowawy. Ptaki te na terenie Wigierskiego Parku Narodowego możemy obserwować zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym.

Jestem ŁABĘDŹ KRZYKLIWY,
tamten to też łabędź.
Mieszka na tym zbiorniku wodnym całe lato,
zawsze ma wygiętą szyję, nie to co moja
i lubi się puszyć.
Mówią, że jest niemy chociaż ja słyszałem
jego dość głośne nawoływania.

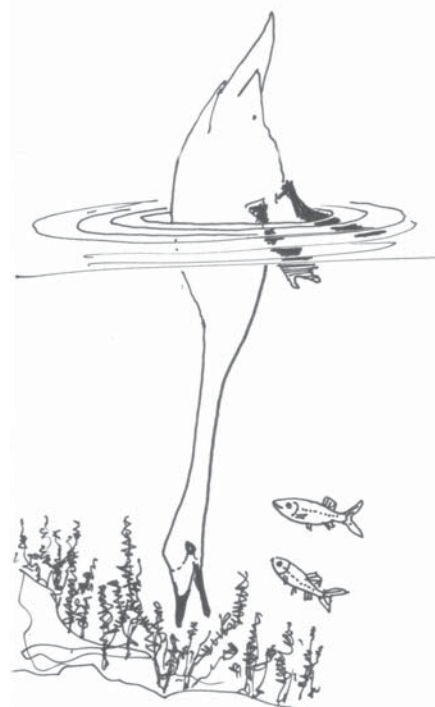

Co roku odbywamy dalekie wędrówki
z miejsc lęgowych na dalekiej północy
do cieplejszych regionów Europy.

Oczywiście po drodze
odwiedzamy różne
przyjazne nam miejsca.

Długa szyja to wspaniały
ewolucyjny wynalazek.

Legenda:

- granica państwa
- granica Wigierskiego Parku Narodowego
- obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB)
- specjalne obszary ochrony siedlisk (PLH)
- Ostoja Wigierska
- główne miejscowości
- główne drogi
- kolej
- lasy
- jeziora
- rzeki

Obszary Natura 2000

Opracowanie Piotr Pieczyński

Kalendarz jest częścią projektu „Kwartalnik Wigry jako narzędzie edukacji mieszkańców parku i okolic”, który jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko. Instytucją Wdrażającą dla V osi priorytetowej Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych - www.ckps.pl

Celem projektu jest kształtowanie świadomości ekologicznej i podnoszenie poziomu wiedzy przyrodniczej mieszkańców terenu Wigierskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz mieszkańców powiatów: augustowskiego, sejneńskiego, suwalskiego.

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia się w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznacza się tzw. obszary specjalnej ochrony ptaków (OSOP) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOOS), na których obowiązują specjalne regulacje prawne.

Obszar Wigierskiego Parku Narodowego stanowi część SOOS – Ostoja Wigierska (PLB200004) oraz OSOP – Puszcza Augustowska (PLB200002).

W kalendarzu zostały pokazane gatunki ptaków o znaczeniu wspólnotowym, czyli takie, które występują na terenie państw Wspólnoty Europejskiej i są zagrożone, podatne na zagrożenie, rzadkie, występujące na zagrożonych siedliskach oraz miejscach ich występowania. Gatunki ptaków o znaczeniu wspólnotowym umieszczone są w Załączniku 1 Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

WIGIERSKI PARK NARODOWY

Krzywe 82, 16-402 Suwałki

tel. +48 87 56 32 540, fax +48 87 56 32 541

www.wigry.win.pl, e-mail: wigry_pn@su.onet.pl

Fotografie: *Jarosław Borejszo, Małgorzata Januszewicz, Lech Karauda, Marcin Karetta, Michał Polakowski, Hubert Stojanowski, Marek Śleszyński, Artur Tabor, Grzegorz Zawadzki*
Rysunki: *Tadeusz Markos*

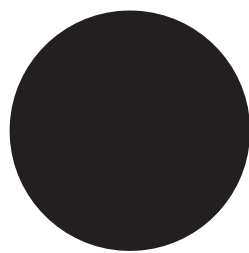

Opracowanie mapy: *Piotr Pieczyński*
Opracowanie tekstu: *Jarosław Borejszo, Wojciech Misiukiewicz, Elżbieta Perkowska*
Konsultacja: *Jacek Łoziński, Maciej Kamiński, Wojciech Misiukiewicz*
Redakcja: *Elżbieta Perkowska*
Korekta: *Anna Ambrosiewicz*

Koordinator projektu „Kwartalnik Wigry jako narzędzie edukacji mieszkańców Wigierskiego Parku Narodowego i jego okolic”: *Joanna Adamczewska*

WIGIERSKI PARK NARODOWY

W EUROPEJSKIEJ SIECI EKOLOGICZNEJ NATURA 2000

